

ÇANTA FORMU VE ÇANTA FORMUNU KULLANAN SERAMİK SANATÇILARI

Zarife KARADENİZ*
Azize Melek ÖNDER**

Özet

İlk insanlar eşyalarını taşımak ve muhafaza etmek için bir ürüne ihtiyaç duymuş ve çevrelerinde bulunan malzemelerden yola çıkarak torba ve keseler yapmışlardır. Avcı ve toplayıcı ilk insanlar, malzemelerini ve avladıkları hayvanları yaptıkları bu torba ve keselerde muhafaza etmişlerdir. Söz konusu ürünleri, hayvan postu ve pamuk gibi doğada var olan malzemeleri kullanarak oluşturdukları bilinmektedir. Günümüzde bu torba ve keseler genel olarak çanta ismi ile anılmaktadır. Çanta, avcı ve toplayıcı insanlardan tarımla uğraşan yerleşik insanlara kadar her birinin yiyeceklerini ve değerli eşyalarını ellerinde ve vücutlarında taşımalarını mümkün kılmıştır.

Çanta, geçmişten günümüze kadar birçok farklı tasarıma bürünerek, şekil ve taşıma amacına göre değişime uğramıştır. İlgili değişim serüveni günümüze ulaşan çanta formlarından anlaşılmaktadır. Günümüzde çanta formunun kullanım eşyası olmaktan çıkarılıp aynı zamanda bir sanat eserine dönüştürüldüğü görülmüştür. Bu doğrultuda çanta formunun sanatsal yansımalarının yalnızca deri, kumaş ve metal gibi malzemelerle değil bununla birlikte seramik malzeme ile de gerçekleştirildiği görülmektedir. Çalışma kapsamında, seramik sanatında ilgili konu doğrultusunda çalışma yapan yerli ve yabancı sanatçıların eserleri incelenmiştir. Bu çalışma ile çanta formu çalışan sanatçıların ve eserlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak, geçmişten günümüze kadar varlığını devam ettiren çanta formunun seramik sanatçıları tarafından konu olarak ele alındığı ve seramik eser olarak üretildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çanta, çantanın tarihi, çanta çeşitleri, seramik çanta

CERAMIC ARTISTS USING THE BAG FORM AND THE BAG FORM

Abstract

Early humans needed a product to carry and protect their belongings, and they made bags and pouches from the materials found around them. The first hunters and gatherers kept their materials and the animals they hunted in these bags and pouches. It is known that they create the products in question using natural materials such as animal hides and cotton. Today, these bags and pouches are generally referred to as bags. The bag made it possible for each of them, from hunters and gatherers to agricultural settlers, to carry their food and valuables on their hands and bodies.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Bilim Dalı, zarifekaradeniz1@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-2262-1276

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Seramik Bölümü, aonder@erbakan.edu.tr ORCID ID: 0000-0001-6972-7572

The bag has changed according to its shape and carrying purpose, taking on many different designs from the past to the present. The related change adventure is understood from the bag forms that have survived to the present day. Today, it has been seen that the bag form has been removed from being an article of use and has been transformed into a work of art at the same time. In this direction, it is seen that the artistic reflections of the bag form are realized not only with materials such as leather, fabric and metal, but also with ceramic materials. Within the scope of the study, the works of local and foreign artists working in the direction of the related subject in the art of ceramics were examined. With this study, it is aimed to determine the artists who work in bag form and their works.

As a result, it has been seen that the bag form, which has continued its existence from the past to the present, is handled as a subject by ceramic artists and produced as a ceramic work.

Keywords: Bag, history of bag, bag types, ceramic bag

Giriş

İnsanlığın var olması ile birlikte birçok eşyaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu eşyalar arasında yer alan çanta, günlük yaşamda önemsiz bir ürün olarak görülmesiyle beraber hayatın her alanında gerekli bir eşya olması bakımından önemlidir. Çantalar en eski zamanlardan beri hem kadınlar hem erkekler için aksesuar olmasının yanında fonksiyonelliği ile birçok fayda sunmuştur. Giysilerin henüz iç cebi olmadığı zamanlarda, para ve diğer kişisel eşyaları taşımak için çantalar ve cüzdanlar kullanılmıştır (Ejik, 2004, s.22).

Çanta teriminin, Farsça'da "kese, torba" anlamına gelen "tançe" sözcüğünden türemiş olduğu bilinmektedir. Farsça "tançe" kelimesi "dürmek, boğmak" anlamına gelmektedir (Laçinkaya, 2019, s.4). Başka bir kaynak çanta kelimesinin Flemenkçe kökenli olduğunu zikreder ve Hollanda'da eskiden kadınların beline taktıkları, alet ve eşyalarını taşıdıkları bel zinciri anlamına gelen "chatelaine" kelimesinden gelmiş olabileceğini belirtmiştir (Yorulmaz, 2018, s.15). Çanta, farklı malzemeler kullanılarak üretilen, büyüklük ve gereksinim alanına göre değişen, gerekli eşyaları koyup taşımaya yarayan bir aksesuar ve ihtiyaç olarak da tarif edilebilir. Çantanın başka bir tanımı; kösele, meşin, kumaş gibi hafif gereçlerden yapıp, büyüklüğüne göre para, evrak gibi yanımızda bulunması gereken küçük eşyaları taşımada kullanılan kapanabilen kaplar şeklinde yapılmaktadır (Çorum, 2019, s.32).

Çanta günümüzde her alanda insanların vazgeçilmez bir aksesuarı konumundadır. Her alanda kullanılan çanta formu, seramik sanatçıların da ilgi odağı olmuştur. Ancak çanta formu seramik eser olarak tasarlanıp üretilmesine rağmen literatürlerde yeteri kadar kaynağa ulaşılamamış, konunun araştırılmasını önemli kılmaktadır. Ayrıca günümüzde yapılan seramik çanta formlarının görsel olarak çevrimiçi verilmesi bu konunun bütün olarak çalışılmasını gerektirir. Bu kapsamda yerli ve yabancı makale, dergi, ansiklopedi gibi kaynaklar taranmıştır. İnternette elde edilen yazı, doküman, seminer ve görsel kaynaklar ile çalışma desteklenmiştir. Sanatçı çalışmalarının yer aldığı bölümde sanatçıya ait web sitesi, çeşitli sergi katalogları, referans kitaplar ve internet sitelerinden faydalanılmıştır. Yurt içinde bulunan ve çanta tasarımına katkı sağlayan seramik sanatçılarıyla görüşmeler yapılarak konu hakkında bilgi alınmıştır.

Çanta formu birçok medeniyette farklı malzeme, boy, tip özelliklerine bürünerek üretilmiş ve kullanılmıştır (Nyamache-Nyambura, 2012, s.154). Bu birikim sayesinde günümüzde neredeyse her çeşidi üretilen çanta formunun seramik sanatındaki yansımaları araştırılmıştır. İlgili çalışma günümüz seramik sanatında çanta formunu çalışan sanatçılar ve bu tarzda çalışılmış eserler ile

sınırlıdır. Araştırma kapsamında çanta teması ile çalışan ulusal sanatçılara örnek olarak Candan Terwiel, Burçak Bingöl, Kemal Tizgöl, Perihan Şan Aslan verilebilir. Çalışmaları incelenen uluslararası sanatçılar ise, Gail Markiewicz, Meryl Ruth, Aqueda Zabisky, Mariliyn Levine, Julie Bartholomew dir. Seramik sanatçıları ve eserleri anlatılırken alfabetik sıralama esas alınmıştır.

Çanta tarihi, günümüzde var olan müze ve koleksiyonlarda sağlam şekilde yer alan çantalardan anlaşılmaktadır. Günümüzde çanta tarihinin korunduğu müzelerin başında Amsterdam’da bulunan Tassen Museum (Çanta Müzesi) bulunmaktadır. Müzede sergilenen çanta görselleri ilk başvuru kaynağı olmuştur. Tarihi bir kanal evinin içine kurulmuş müzede farklı dönemlere ait 4000 adet çanta sergilenmektedir. Kurucusu Hendrikje Ivo önce çantaları hobi olarak biriktirmiş sonra koleksiyona dönüşen çantalar ile bir müze oluşturarak dünyanın en büyük çanta müzesi unvanının sahibi olmuştur.¹

Binlerce yıl önce yeryüzünde yaşamış olan ve aralarında kilometrelerce mesafe olan medeniyetlerde çanta tasvir edilmiştir. Mezopotamya’dan Amerika’ya, Antik Maya, Aztekler ve diğer antik uygarlıkların tanrılarını tasvir ederken çanta formunun kullandığı görülmektedir. Türkiye’nin güneyinde Göbekli Tepe’de çıkarılan devasa taş sütunların birinin üzerinde yine çanta formu uygulandığı görülmüştür.² Burada yapılan kazılar sırasında D tapınağının 43 numaralı dikili taşında üç adet kabartma tekniği ile yapılmış sepet biçimli çanta formuna rastlanmıştır (Göler, 2016, s.60).

Eski Mısır hiyerogliflerinde, bel çevresinde çanta taşıyan erkekler tasvir edilmiştir. Çantanın kadınlardan önce erkekler tarafından kullanılmaya başlandığı bu hiyeroglifler vasıtasıyla anlaşılmaktadır (Nyamache-Nyambura, 2012, s.155).

Çanta, sömürge öncesi dönemde yapılan sepetçilik tekniği vasıtasıyla yıllar içinde gelişmiştir. Sepetçilik en eski el sanatlarından biridir. Yaygın olarak temin edilebilen hammaddeler arasında çimler, sazlar, keten sapsarı, ince dallar, hayvan postları, bambu yapraklar, hurma-palmiye yaprakları ve bazen deri malzemelerden yapılmış olduğu görülür (Nyamache-Nyambura, 2012, s.154) (Margaret, 2000). Ancak çantanın en eski örneğinin 2012 yılında, Almanya yakınlarında, arkeologlar tarafından bulunan köpek dişinden yapılmış eser olduğu bilinmektedir. Mezarlık kazısı sırasında bulunan eser yaklaşık M. Ö. 2500 ile 2200 arasına tarihlendirilmiştir. Sachsen-Anhalt’ın arkeoloğu Susanne Friederich, “*deri ya da kumaşın yıllar geçtikçe kaybolduğunu ve geriye kalan tek şey dişler olduğunu, bu yüzden modern bir çanta kapağı gibi görüldüğünü ifade etmiştir*” (Görsel 1)³ Bununla birlikte 1991 yılında Avusturya-İtalya sınırında Ötztal Alplerinde bulunan buz adam 5300 yıl önce yaşamıştır. Doğal şartlarda mumyası iyi korunmuş olan buz adamın yanında o zamana ait çanta bulunmuştur.⁴

¹<http://www.harpersbazaar.com.tr/magazin/2011/08/24/amsterdam-canta-muzesi--tassen-museum> Erişim Tarihi: 23.04.2020

² <https://www.bizsiziz.com/sumerde-amerikada-gobekli-tepede-tasvir-edilen-tanrilarin-gizemli-el-cantasi/> Erişim Tarihi: 23.04.2020

³<https://www.insider.com/how-handbags-have-changed-2019-1#handbags-have-been-depicted-since-ancient-times-1> Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁴ <https://www.penn.museum/sites/expedition/otzi-the-iceman> Erişim Tarihi: 21.02.2021

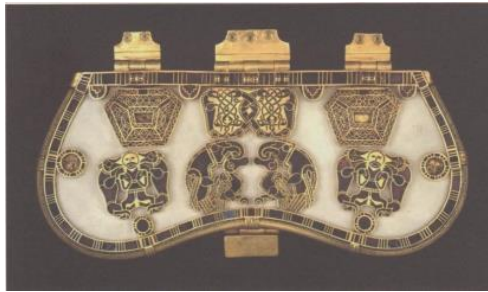
Görsel 1: Dünyanın en eski çantası, köpek dişleriyle süslenmiş.

5. yüzyılda İskit'e ait deri bir torba buluntusuna rastlanmıştır. Görseldeki torbanın yiyecek ve çakmaktaşı taşımak için kullanıldığı düşünülmektedir. Torbanın ucunda halka biçiminde bir çıkıntı bulunmaktadır. İlgili çıkıntıda kâğıt ve buna benzeyen malzemelerin taşındığı ile ilgili bilgiler mevcuttur. Torbanın hem erkekler hem de kadınlar tarafından kullanılabilmesi varsayılmaktadır (Johnson, 2002: s.19) (Görsel 2).

Görsel 2: İskit kesesi, M.Ö. 5.y.y.

6.-7. yüzyılda el çantalarında yumuşak dokular yerini daha sert malzemelere bırakmaktadır. Metal çerçeveler, süslemeler, altın telkari kesim, lal taşı ve millefiori cam, çanta yapımında kullanılan malzemeler arasında sayılabilir (Clark, 2012) (Görsel 3).

Görsel 3: 7.y.y altın, cam ve granat işlemeli çanta.

15. yüzyılda, çantaların sadece kullanım amaçlı değil aynı zamanda insanlar için farklı anlamlar yüklenerek kullanıldığı bilinmektedir. Bunun en bilinen anlamı evliliklerde damattan geline bir düğün hediyesi olarak verilmesidir. Bununla birlikte bu dönemde devlet memurları için de farklı tarzda çantalar yapılmıştır. Birleşik Krallık hükümetinde görevli olan Lord Chancellor için üretilen mühür çantası bunun bir göstergesidir (Wilcox Currie, 1999).

16. yüzyılda, çantaların daha küçük boyutlarda yapılması, kadınların eteklerinin genişlemesine bağlanmıştır. Bu dönemde erkeklerde pantolonlarının içinde deri çantalar bulundurmıştır. Köylüler ve gezginler, çapraz takılabilen bez çantalar kullanmışlardır. Aristokratlar, kötü kokuyu telafi etmek için güzel kokulu malzemelerle dolu “*swete torbaları*” taşımaya başlamışlardır (Wilcox Currie, 1999), (Görsel 4).

Görsel 4: 16.yy. Kemer çantası, Çanta ve Cüzdan Müzesi, Amsterdam.

17. yüzyılda genç kızlara, evlenebilmeleri için gerekli bir beceri olarak nakış yapımı öğretilmiş ve bu da süslü, dikişli çantalarda bir artışa yol açmıştır (Critchell, 2000).

Görsel 5: 17-18 yüzyıllarına ait çantalar.

17-18. yüzyılda, Fransız Devrimi'nden sonra geniş eteklerin yerini daha ince, dar, Neo-klasik elbiseler almaya başlamıştır. Bu ince şekilli elbiseler ceplere yer bırakmadığı için çantalara daha fazla ihtiyaç duyulmuştur (Laçinkaya, 2019, s.5). Bu dönemde genç kızların öğrendiği nakış becerilerini kullanarak çanta tasarımları yaptığı görülmektedir (Görsel 5).

Çanta, 19. yüzyılda bilim ve endüstrinin gelişmesiyle birlikte çok çeşitli stil ve kumaşlarda üretilmiştir. Bu dönemde ceplere dönüş olsa da kadınlar çantalarını taşımaya devam etmişlerdir. Kadınlar kocaları için kıyafetlerine uyum sağlayabilecek, üzeri bol nakışlı çantalar yapmışlar, dönemin tarihini ve kendi baş harflerini çantalarına işlemişlerdir (Wilcox, 1999). 19. yüzyılda tren yolculuğunun ortaya çıkması, el bagajına ihtiyaç duyulmasına sebep olmuştur. “*El çantası*” terimi bu gelişmenin bir sonucudur. Tren seyahati için bagaj gereksinimi terziler tarafından yapılan kadın cüzdanlarından ve torbalarından fark olması çantanın tarihi gelişimini değiştirmiştir. Örneğin, Hermes çantaları 1837'de bir koşum takımı ve eyer üreticisi olan Thierry Hermes tarafından kurulmuşken, Loius Vuitton Parisli zenginler için bagaj çantaları üretmeye başlamıştır. Üretilen bu bagaj çantaları kilitleri ve anahtarları ile erken bagaj tasarımına örnek teşkil etmektedir (Steele-Borrelli, 1999).

20. yüzyılın başlarında kadınlar elbiselerine uygun renkte çanta kullanımını tercih etmiştir. Bunlara evlilik çantaları da denmektedir. Boluevard çantaları, deri alışveriş çantaları ve hatta evrak çantaları gibi büyük çantalar omuz çevresine takılmaktadır (Wilcox, 1999). Bu dönemde sanat ve moda akımlarındaki çeşitlilik çantalarda yeni görünümler oluşmuştur. Kadınların kullandığı el çantasının şekillenmesinde de bu akımların etkisi görülmektedir. Ancak çantalar elde taşındığı için kullanımı

daha kolay ürünlere ihtiyaç duyulmuştur. Ofise gitmek için deriden yapılmış belge kutuları, yürüyüş ve ziyaret için pratik deri ve plastik gündüz çantaları, şık, köpüklü çantalar ve akşam kullanımı için “*minaudières (metal debriyajlar)*” gibi özel amaçlar için çantalar bu dönemde üretilmiş ve kullanılmıştır.⁵

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kadınlar için daha fazla etkinlik ve seyahat fırsat olanağı, elbiselerdeki abartılı katman, korse gibi parçaları önemsizleştirmiştir. Kadınlar çoğunlukla geometrik biçimlerle süslenmiş kulpsuz, kollarının altında taşıyabildikleri küçük boyutlu el çantaları kullanmışlardır. Omuz çantası, el çantası, toka çantası ve debriyaj (poşetin bir çeşidi) ana moda haline gelmiştir. Bu dönemin çantaları, plastik ve fermuar gibi yeni endüstriyel malzemelerin kullanıldığı Art Deco stilleri benimsenmiştir (Wilcox, 1999).

İkinci Dünya Savaşı ile yeni bir el çantası estetiği ortaya çıkmıştır. Dönemin modası savaşın etkisi ile birlikte askeri görünümlü çantaların oluşmasını sağlamıştır. Çantalar daha büyük, kareli ve pratik görünümleri ile öne çıkmaktadır. Fermuar, ayna ve deri azalmış, ahşap veya plastikten ya da suni ipek gibi yeni malzemeler kullanılmıştır. İpli çanta yeniden ortaya çıkmıştır. Büyük Britanya'daki çantalar hem gaz maskeleri taşımak hem de bir kıyafetle eşleştirmek için yapılmıştır. Fransa ve Amerika'da daha fazla kadın işgücü olması nedeniyle omuz çantaları üretilmiştir (Foster, 1982) (Görsel 6-7).

Görsel 6: Fransa çift kilitli deri çanta, 1948.

Görsel 7: Hollanda sentetik deri çanta, 1968.

1950'li yıllarda savaş sonrası ekonomik durumun zorlukları sebebiyle el çantası kullanımı önemli hale gelmiştir. Büyük tasarımcılar Vuitton, Hermes ve Chanel aksesuar ve renk koordinasyonunu yaptıkları çantalar ile tasarım evlerini kurmuştur. Christian Dior'un 1947'de tanıtılan yeni stili, uzun etekler ve minik waistler (ince beller) bu döneme aittir. Askeri tarzın antitezi olarak, bu yeni görünüm küçük çanta olgusunu iyice pekiştirmiştir (Steele-Borrelli, 1999), (Görsel 6-7).

1960-1970 yıllarında genç kuşakların yetişmesi ile birlikte geleneksel kıyafet kurallarında köklü bir değişim olmuştur. Bununla birlikte, mini eteği tamamlayan küçük ve zarif bir omuz çantası ortaya çıkmıştır. Uzun bir zincir veya ince bir kayış üzerinde duran küçük el çantası bir kez daha günün şartlarına uyum sağlamıştır (Wilcox, 1999). Bu dönemin çantalarında, dışavurumcu bir yaklaşım görülmektedir. Özellikle, “*psychedelic (insanı uyuşturan) desenler*” ve “*çiçek gücü*” adı verilen desenler öne çıkmaktadır. Dönemin sonlarında omuza asılabilen çanta geri dönmüş, bununla birlikte birçok toka ve fermuar çantalarda görülmüştür. Bunların hepsi kadınların ve çantalarının feminizm çağının başlamasına sebep olmuştur (Stelle Borelli, 1999).

⁵<https://nation.com.pk/06-Apr-2018/history-of-bags-and-purses> Erişim tarihi:11.03.2020

1980 yıllarında el çantaları göze çarpan tüketim ile ilişkilendirilmiştir. İlk defa sağlık, fitness, spor çantası ve ayakkabısı ile ilgili bütünleyici bir kombin oluşturulmuştur. 1985 yılında, Miuccia Prada siyah naylon sırt çantasını tanıtmıştır. Üretilen çanta, hem erkek hem de kadın tarafından kullanılabilir. 1980'lerin en parlak çanta tasarımlarından biri Vera Bradley'in sadece üç ayda 1 milyon doların üzerinde satışa ulaşan klasik kapitone el çantası olmuştur (Steele-Borrelli, 1999).

21. yüzyılda çevrimiçi alışveriş doğmuştur. Buna internet alışverişi de denilmektedir. Çantalar çok çeşitli stil, boyut, malzeme ve amaçlarla yapılmaktadır. Teknolojik gelişmeler sayesinde el çantası malzemesi olanakları oldukça gelişmiş ve çoğalmıştır. Bu gelişme çantaların erkekler arasında tekrar popüler olmasına da olanak sağlamıştır. Ancak çantaların kadın yaşamındaki önemi hiçbir zaman kaybolmamıştır. Stil, teknoloji ve kültür dünyasındaki değişim, kadın için yapılan çanta modellerini de büyük ölçüde etkilemiştir. Örneğin, bu dönemde mendiller el çantasının içerisinden çıkarılmış, kredi kartları ve elektronik cihazlar gibi dönemin gereksinimleri çantalardaki yerini almıştır (Roseann, 1999) (Nyamache, Nyambura, 2012).

Türk sanatında çanta yapımı, Türklerin anayurdu olan Orta Asya'ya kadar uzanmaktadır. Orta Asya'da yaşayan Türkler, özellikle dokuma çanta yapımında büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir (Alp, 2009: s.23).

Görsel 8: Heybe.

Tarihi kaynaklardaki halk sanatlarından edinilen bilgiye göre Türklerin tercih ettikleri çantalar torba, çıkın, kılıf, heybe, zembil, kese gibi değişik isimler almıştır. Türk tarihi kaynaklarında çanta hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Cumhuriyet dönemi ile birlikte Batı modası izlenmiş, etkileri çanta modellerine yansımıştır. Gelişen çağ ve ilerleyen teknoloji ile birlikte çanta modelleri çeşitlenmiş, ihtiyaca göre farklılıklar göstermiştir. Deri ve tekstil sanayinin ilerlemesi ile çanta yapımında kullanılan gereçlerde çeşitler çoğalmış, çanta sektörü büyük bir sanayi dalı oluşturmuştur⁶.

Türk sanatında en çok kullanılan heybe, içinde yiyecek taşımak veya giyim eşyalarını saklamak üzere dokunmuş ve kullanılmıştır (Görsel 8). İki gözlüdür. 35x45, 45x50 cm ölçülerindedir. At terkisinde, insan sırtında taşınabilir. Hayvan sırtına atılan örneklerinde orta alan uzun tutulmuştur. Bazı heybeler insanlar için tasarlandığında orta kısmında oval bir açıklık bırakılmıştır. Kıldan ve yünden dokunan örnekleri olduğu gibi koyun, at, eşek heybesi gibi adlandırılanları da vardır (Aydın, 2011: s.21).

Çanta Çeşitleri

Geçmişten günümüze üretilip kullanıldığı bilinen pek çok çantanın varlığı, bugün müze ve koleksiyonlarda bulunan örneklerden anlaşılmaktadır. Çantalar, her dönemde farklı tip ve malzemeler kullanılarak yapılmıştır. Oluşan çeşitlilik sonucunda çantalar alt gruplara ayrılmıştır.

⁶ <http://megep.meb.gov.tr> Erişim Tarihi: 28.03.2021

Kullanılan malzemeye göre çantalar, 5 alt grupta toplanmıştır. Bunlar; Deri, Kumaş, Metal, Hasır ve Kamış, Pul ve Boncuk çantalarıdır.

Deri, insanlığın var olmasından itibaren taş ve ağaçtan sonra kullanılan ilk doğal malzemedir. Çanta yapımında en çok kullanılan gereçlerdendir. Derinin tercih edilmesi dayanıklı ve uzun ömürlü olmasına bağlıdır (Görsel 9).

Görsel 9: Deri çanta

Görsel 10: Kumaş çanta

Kumaş, giyim sektöründe olduğu gibi çanta yapımında da kullanılan ve aranan malzemelerden biridir. Uzun ömürlü olması sebebiyle kullanıcının ilgisini çekmektedir (Görsel 10).

Modacıların tasarımlarında metale yer vermeleri, metalin çantada kullanım olanağını gündeme getirmiştir. Kişinin giyeceği kıyafete göre metal çantalar tercih edilmiştir. Özellikle gece toplantılarında kullanılmıştır. Ayrıca sağlamlık açısından diğer çantalara göre daha dayanıklıdır (Görsel 11), (Laçinkaya, 2019: s.15).

Görsel 11: Metal Çanta.

Görsel 12: Hasır Çanta

Hasır çantalar, yarılmış veya inceltmiş şeritlerin, kamışların, değişik düzenlerde sistemli olarak birbirlerinin aralarından ve üstünden geçirilmesiyle örülen çanta çeşidi olarak bilinmektedir. Değişik motifler ve örgüler ile çantaya farklı bir görünüm kazandırılır. Genellikle yazın kullanılmaktadır (Görsel 12).

Aksesuarların süslenmesinde kullanılan pul ve boncuk, çanta yapımında da yerini almıştır. Özellikle gece kullanılan çantalar için tercih edilir. Çeşitli pul ve boncuklar kullanılarak çantalara değişik motiflerde süslemeler yapılabilir (Görsel 13-14), (Laçinkaya, 2019, s.15).

Görsel 13: Boncuk çanta.

Görsel 14: Pul çanta.

Çanta Formunu Kullanan Seramik Sanatçıları

Günümüz seramik sanatında çanta formunu kullanarak seramik yapan sanatçılar bulunmaktadır. Bu kapsamda öncelikle Türk seramik sanatçıları ele alınmıştır. Türk seramik sanatçıları arasında Burçak Bingöl, Candan Dizdar Terwiel, Kemal Tizgöl ve Perihan Şan Aslan'ın çanta formunu kullanarak yaptığı seramik eserlerinin görselleri aşağıda verilmiştir. Anlatılan Türk seramik sanatçıları çanta formunu seri üretim olarak çalışmamış, bir duygu ya da düşünceyi anlatabilmek amacıyla kullanmışlardır. Çanta formunu kullanan uluslararası seramik sanatçılar ise Agueda Zabisky, Gail Markiewicz, Julie Bartholomew, Marilynn Levine, Merly Ruth'dir. Çanta formunu çalışan uluslararası seramik sanatçıları çok fazla olması sebebiyle yukarıdaki isimler belirlenmiştir. Belirleme esnasında çanta formuna ilginç bakış açıları getiren sanatçılar tercih edilmiştir. Bu yaklaşımlar arasında çantayı çaydanlık, şişelik, gazetelik gibi günlük kullanım gereçlerine döndüren seramik sanatçıları ile birebir ölçülerinde gerçeğinden ayırt edilemeyen çantalar yer almıştır.

Ulusal ve uluslararası seramik sanatçılarını belirlemek için çanta formunu kullanarak seramik yapan ya da seramik sanatçısı olup farklı malzeme kullanarak isim yapmış sanatçılar ve eserleri alınmıştır. Bu kapsamda kitap, ansiklopedi, makale, dergi, katalog gibi kaynakların yanı sıra çevrimiçi internet kaynakları taranmış, ulaşılan eserlerin kime ait oldukları tespit edilmiştir. Belirlenen isimler neticesinde sanatçının özgeçmişi ve yaptığı çanta formu eserlerin görselleri ile birlikte verilmiştir. Sanatçıların anlatımı alfabetik sıra gözetilerek oluşturulmuştur.

Ulusal Seramik Sanatçıları

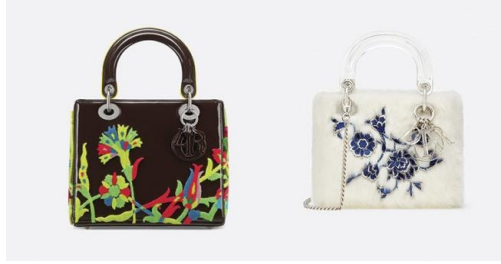
Burçak Bingöl

1976 yılında Görele'de doğan sanatçı, İstanbul'da yaşamaktadır. 2008 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde araştırma görevlisiyken doktorasını tamamlamıştır. 2009 yılında New School, New York'ta fotoğraf üzerine bir program bitirmiştir. Çalışmalarında çoğunlukla seramik, desen ve fotoğraf kullanan sanatçı, yabancılaşma, kimlik ve gelenek konularını, bugünün imge ve biçimleri üzerinden seri üretim/tekrar etme pratiği ile yeniden düşünerek üretmektedir.⁷

Sanatçı, Osmanlı kültürünü yansıtan motif, desen ve formları günümüz sanat anlayışı içerisinde yeniden yorumlamıştır Osmanlı desenlerini hayattaki yansımaları ile günümüz yaşamında devam ettirmektedir (Özkan, 2017, s.1829).

⁷<https://www.burcakbingol.com/about> Erişim tarihi:16.01.2020

Sanatçı, ilk kadın kratif direktörü olan Maria Grazia Chiuri Dior'un projesinde ikonikleşmiş Lady Dior çantasını yeniden yorumlayan on bir kadın sanatçı arasında yer almaktadır (Görsel 15).

Görsel 15: Burçak Bingöl'ün Çanta Tasarımları

Bingöl'ün yaptığı tasarım haber kaynaklarında yer almıştır. Sözcü gazetesinin yaptığı habere göre;

“Bingöl'ün projede yer alması hepimizi gururlandırdı. Zira marka, ilk kez bir Türk'le çalışıyor. Seramik sanatçısı Bingöl, yaptığı sergiler ve çalışmalarla Maria Grazia Chiuri'nin dikkatini çekmiş... Zaten kendisi eserleriyle yurtdışında beğeni toplayan bir isim. Hatta Broken II isimli eseri, New York'taki Metropolitan Museum of Art'ın daimi koleksiyonu olarak kabul edildi. Marka için İznik Enchanted ve Cobalt Course adında iki çanta tasarlayan Burçak Bingöl, ürünlerin kullanışlı olmasına özen göstermiş. Bingöl'ün çantalarının tanıtımı ise Dior'un sosyal medya hesaplarından paylaşıldı”⁸

Sanatçı, seramik sanatında görülen motiflerden yola çıkarak çanta tasarımı yapmıştır. Kullandığı malzeme seramik olmamasına rağmen tasarlanan çantalar ilk bakışta Osmanlı dönemi çini motiflerini hatırlatmaktadır. Sanatçı tasarladığı çantaya seramik görünümü vermiştir.

Candan Dizdar Terwiel

Candan Dizdar Terwiel, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik bölümünden 1988 yılında mezun olmuştur. Aynı üniversitede 1991 yılında master ve 1996 yılında da sanatta yeterlik diplomasını almıştır. Sanat Eğitimcileri Derneği kurucu üyelerinden olan sanatçı, çok sayıda ulusal ve uluslararası sergi, sempozyum ve çalıştaylara katılmıştır. Halen Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır⁹.

Görsel 16: Candan Dizdar Terwiel, 1993 PTT'nin Kuruluş Yılı Çalışmalı Sergisi

⁸ <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/son-moda/dunyaca-unlu-marka-burcak-bingole-lady-dior-cantasini-tasarlatt/> Erişim tarihi:16.01.2020

⁹ https://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=3124 Erişim tarihi: 30.10.2021

Görsel 17: Candan Dizdar Terwiel, Seramik Çantalar, 1993

Sanatçı sanat hakkındaki düşüncelerini şu sözler ile açıkça ifade etmektedir.

“Yaşamı insan için anlamlı kılan en önemli ayrıcalık sanat üretmek olsa gerek, sanat üretmenin sayısız yolları içinde seramik ve onun eşsiz öznesi kil; biçimlendiğinde binlerce yıla uzanan eserlere dönüşebilmektedir. Bunun bilinciyle sanat uğraşısı içinde olup, bu yolla kendini gerçekleştirmeye çalışan sanatçı için, sıradanlığın ötesinde değerlere ulaşma ve bu heyecanı paylaşmada seramik sanatının en iyi araç olduğu düşünülmektedir.” (Karaman, 2015: s.41).

Sanatçı, seramik çalışmalarının bir bölümünde çanta formundan yararlanarak üç boyutlu eserler oluşturmuştur (Görsel 16-17).

Kemal Tizgöl

1973 Balıkesir’de doğan sanatçı 1998 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümünden mezun olmuştur. 1999 yılında Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümüne araştırma görevlisi olarak atanmıştır. 1999-2002 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalında yüksek lisans eğitimi alan sanatçı, 2008 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalında sanatta yeterlik eğitimini tamamlamıştır. Sanatçı, ulusal ve uluslararası pek çok karma sergi, sempozyum, bienal ve workshopa katılmıştır. Sanatçının eserleri yurt içinde ve yurt dışında birçok müze ve koleksiyonda yer almaktadır. Halen Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünde Doçent olarak görevine devam etmektedir.¹⁰

Kemal Tizgöl “*Şeylerin ruhu*” adlı sergisinde“ *Ağır Çanta ya da Eşyalarını Toplayıp Gitmek*“ adlı eserinde çanta formunu kullanmıştır. Sanatçı amacını kısaca; “*nesnelere buldukları bağlamdan koparıp yeni bir önermeyle sunmak ve bunu yaparken kendi plastik ifademi kullanmak ve geliştirmek*” şeklinde tanımlamıştır (Görsel 18).¹¹

¹⁰<https://tiyatrolar.com.tr/kemal-tizgol> Erişim tarihi:30.10.2021

¹¹<https://www.galerisoyut.com.tr/kemal-tizgol-2012/#basin-bulteni-tab> Erişim tarihi:23.07.2020

Görsel 18: Kemal Tüzgöl, “Ağır Çantaya da Eşyalarını Toplayıp Gitmek” 2012

Perihan Şan Aslan

1978 yılında Ankara'da doğan sanatçı 2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünden mezun olmuştur. Aynı bölümde 2004 yılında yüksek lisansını, 2010 yılında Doktora derecesini almıştır. Ulusal ve uluslararası birçok sergiye katılmış olan sanatçı, Türk Seramik Derneği (TSD), Sanat Eğitimcileri Derneği (SEDER) ve Seramik Sanatı Eğitimi ve Değişimi Derneği (SEDD) üyesidir. Sanatsal ve akademik çalışmalarını Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünde Doçent olarak sürdürmektedir.¹²

Görsel 19: Perihan Şan Aslan, “Lost Suitcases III”
Moulding, Laser Print, 1000C, 2014

Görsel 20: Perihan Şan Aslan “Lost Suitcase IV”,
Moulding, 1000 C, 2014

Sanatçı günlük yaşamda kullanılan sıradan nesnelere konu almaktadır. Taklit edilen nesnelere sıklıkla kendisine rastlanılan, rutin ve sıradan eşyalardır. Tercih ettiği nesnelere çok rastlanan, standart biçimler olmasını özellikle isteyen sanatçının çanta formunu da bu sebeple kullandığı anlaşılmaktadır (Görsel 19-20), (Aslan, 2011: s.58).

Uluslararası Seramik Sanatçıları

Águeda Zabisky

Águeda Zabisky 1964 yılında Brezilya, Sao Paulo'da doğmuştur. 1990 yılında grafik tasarımcı olarak Armando Alvares Penteado Vakfı-Faap'den mezun olmuş olan sanatçı, 2005 yılında el yapımı seramik formlar ile başlayan serüvenine sonra figüratif heykel yapmaya devam etmiştir.¹³

Seramik sanatçısı olan Águeda Zabisky kendisi hakkında şu yorumları söyler;

¹² <https://www.artsurem.com/art/artist/perihan-san-aslan/55/> Erişim tarihi: 27.10.2021

¹³ <https://www.aguedazabisky.com.br/sobre> Erişim tarihi: 24.10.2021

“Eşsiz parçalar ve farklılaştırılmış projeler yaratmayı seviyorum. Grafik sanatların temeli ve seramik ve heykel ile ilgili bazı teknikler hakkında bilgim var. Çok meraklıyım. Farklı bir şey yaratmak için malzeme ve yöntemleri araştırmak ve keşfetmek benim en büyük sorunum. Biz bir aile şirketi ve işletmeciyiz. Seramikte kullanmak istediğiniz herhangi bir bölüm veya proje fikriniz varsa lütfen bizimle iletişime geçin. Bu meydan okumayı daha çok seveceğim.”

Görsel 21: Águeda Zabisky, Seramik çantalar, 2003-2010

Sanatçı, seramikten çantalar yapmaktadır. Yaptığı çantalar günlük hayatta saksı, gazetelik, şekerlik, vazo gibi farklı biçimlerde kullanılabilir. Sanatçı, yaptığı her tasarımın benzersiz olduğunu ve elle şekillendirme tekniği ile modellendiğini belirtmiştir (Görsel 21).¹⁴

Gail Markiewicz

Markiewicz yüksek lisans derecesini Güney Connecticut Üniversitesi'nden tamamlamıştır. O zamana kadar sofistike bir dizi büyük heykel yapmış olan sanatçı kil ile tanıştıktan sonra Penland El Sanatları okuluna giderek buradan mezun olmuştur.

Sanatçı kendi sanat yaşamını şöyle anlatır;

*“Sanatçı olma eğilimim çok küçük yaşlarda başladı. Büyüdüğümde böyle olacağına karar verdiğimde dördüncü sınıftaydım. Yıllar boyunca asla sapmadım ve inancım daha da arttı sanat yaratmak içsel bir çağrı oldu benim için. Başka seçenek yok: Sabah kalkıyorum ve kendimi yaratıcı hissediyorum”.*¹⁵

¹⁴<https://www.ateliedavila.com.br/sobre> Erişim tarihi: 29.03.2020

¹⁵ <https://www.artfulhome.com/artist/Gail-Markiewicz/8839> Erişim tarihi: 29.10.2021

Görsel 22: Gail Markiewicz, Seramik çantalar, 2015.

Sanatçı, doku ve oyma yöntemlerini kullanarak seramik yapmaktadır. Dokuları ve oymaları bir patchwork gibi işleyen sanatçı üç boyutlu çanta formları oluşturmuştur. Sanatçı, kil parçalarını tek tek açmış, üzerlerine farklı dokular basarak şekillendirmiştir. Her bir parçanın dokusunu bozmadan yorgan misali birleştirilerek çanta formunda eserler vermiştir. Bu eserlerin üzerleri farklı fırın sıcaklıklarında renkli sırlar ile süslenmiştir (Görsel 22).¹⁶

Julie Bartholomew

Julie Bartholomew, 1980 yılında sanat alanında lisans ve yüksek lisansını tamamladıktan sonra, 2006 yılında New South Wales Üniversitesi'nden doktorasını bitirmiştir. Aynı yıl Uluslararası Gold Coast Seramik Ödülü'ne layık görülmüştür. Sanatçının eserleri yirmi beş yılı aşkın bir süredir National Gallery of Australia, National Museum of Australia, the Shanghai Arts and Crafts Museum (Çin) ve WOCEK International Ceramics Collection, Kore gibi hem ulusal hem de uluslararası mekânlarda sergilenmektedir.¹⁷

Sanatçı ANU Sanat ve Tasarım Okulu seramik atölyesinde görev yapmaktadır. Sanatçı, seramik malzeme aracılığıyla, iklim değişikliği ve Antarktika üzerindeki etkisine odaklanarak tüketim kültürü ve çevrecilik dahil olmak üzere çağdaş konuları araştırmaktadır (Görsel 23).¹⁸

Görsel 23: Julie Bartholomew, Seramik çantalar, 2008.

¹⁶ <http://www.artfestival.com/artists/gaimarkiewicz> Erişim tarihi: 27.10.2021

¹⁷ <https://www.beavergalleries.com.au/artist/julie-bartholomew/> Erişim tarihi: 27.10.2021

¹⁸ <https://sabiagallery.com/artists/julie-bartholomew/> Erişim tarihi: 27.10.2021

Mariliyn Levine

Sanatçı 1935 yılında Kanada’da dünyaya gelmiştir. Alberta Üniversitesi’ne Edmonton’da 1957’de lisans, 1959’da yüksek lisansını tamamlamıştır. 1971 yılında seramik öğretmek için Saskatchewan Üniversitesi Regina Kampüsü’ne gitmiş, 1973 yılında Salt Lake City’deki Utah Üniversitesi’nde göreve başlamıştır. Ancak kısa süre sonra Salt Lake City’de bulunduğu görevinden ayrılmış ve Berkeley’e dönmüştür. Burada yaptığı çalışmalar ile Uluslararası Seramik Akademisi’nden madalya kazanmıştır. Sanatçı 2005 yılında yaşamını yitirmiştir.¹⁹

Görsel 24: Mariliyn Levine, Seramik çanta, 1953-1960.

Sanatçı, seramik malzemenin taklit gücünden faydalanarak eserler vermiştir. Levine, eserlerinde genellikle deriden üretilmiş nesnelerin seramik malzeme kullanarak birebir gerçek modellerini yapmıştır. Bu izleyiciye ilk bakışta seramik hissiyatı vermediği gibi aslına uygun yapıyı ile aslı olduğunu sanmasına da yol açmıştır. Levine, seramik bünye ile oynayarak gözü aldatmayı başarmıştır (Sarnıç, 2016; s.418). Levine kille cam elyafı veya naylon lifleri karıştırarak, çantanın dışında deri ayakkabı, ceket gibi nesnelerin seramik taklitlerini yapmıştır. Bilhassa, eski ve yıpranmış eşyalarla ilgilenen sanatçı objelerdeki bu özelliklere “iz” adını vermiştir (Görsel 24), (De Waal, 2003, s. 172).

Meryl Ruth

Meryl Ruth, 1981 yılında Porselen Grace seramik stüdyosunu kurmuştur. Farklı üniversitelerde eğitmen olarak görev yapmış olan sanatçı, seramik çantalardan yola çıkarak çanta görünümüne çaydanlıklar çalışmaktadır. Sanatçı bu tasarımlar ile ödüllere almıştır. Aldığı ödüllerin birçoğu koleksiyonlarda bulunmaktadır.²⁰

¹⁹ <https://themarksproject.org/marks/levine> Erişim tarihi: 27.10.2021

²⁰ http://www.merylruth.com/index_files/serengetisatchel.html Erişim tarihi: 16.01.2020

Görsel 25: Meryl Ruth, Seramik çantalar, 2003-2008

Sanatçı sanat anlayışını şöyle anlatır;

“Annem birkaç yıl önce vefat etti ve bende kumaşla ilgili bakış açısı değişti. İlk aşkımın kumaşın, dikiş, kapitone, kumaş boyası, serigrafi ve el boyaması yoluyla daha doğrudan çalışmak istediğim bir araç olduğunu anladım. Elyaf sanatına olan bu tutkum, büyükannemle ilgili en güzel çocukluk anılarımdan geliyor. Ayaklı dikiş makinesini dikerken saatlerce onu izleyerek ve ondan bir şeyler öğrenerek geçirdim. Sevgiyi, zarafeti, huzuru ve sıcaklığı ortaya çıkaran bu çok canlı hatıra, çamurla her çalıştığımda yeniden canlanıyor.”²¹

Sanatçı, çaydanlık biçimli çantalara kapak, kulp, emzik eklemiş, böylece seramik çantalar işlevsel hale gelmiştir. Çanta çaydanlıklarda çeşitli teknikler kullanılmıştır (Görsel 25).²²

Sonuç

Çantalar, insanların önemli malzemelerini muhafaza etmesi sebebiyle yanından ayırmadığı özel eşyaların başında gelmektedir. Kişinin derli toplu olmasını sağlayan, kendine olan güvenini artıran, taşınması kolay bir aksesuardır. Çanta büyük, küçük, cinsiyet ayırmaksızın bütün insanlar için uygun şekilde tasarlanmış ve kullanılmıştır. Bu çalışma, çantanın icadından bu zamana kadar geçirdiği evrim hakkında bilgi vermektedir. Çantanın gelişim aşamaları görseller ile birlikte desteklenerek anlatılmıştır. Çanta formunun tarihsel süreç içerisinde farklı kültürlerde değişimi, yapım ve kullanım alanlarındaki farklılıkları araştırmanın içerisinde yer almıştır. Çalışmada çanta formundan yola çıkarak seramik yapan ve seramik sanatçısı olup çanta tasarımı yapan sanatçılar ele alınmıştır. Çanta formunun seramik sanatçıları tarafından farklı teknikler kullanılarak yeniden üretilip sanat olarak yorumlanması günümüz sanatında karşılaşılan bir eğilimdir. Seramik sanatçıların seçtikleri sıradan çanta formları ile birlikte günümüz sanatında seramik çantalar yeni yaklaşımlara bürünerek farklı anlamlar içermektedir. Bu doğrultuda günümüz seramik sanatında çanta formunu çalışan ulusal ve uluslararası seramik sanatçıları ayrı başlıklar altında araştırılmıştır. Bu kapsamda Candan Dizdar Terwiel, Burçak Bingöl, Kemal Tizgöl ve Perihan Şan Aslan ulusal seramik sanatçıları arasında bulunmaktadır. Ulusal seramik sanatçılarının her biri kendi yaşamışlıkları doğrultusunda çanta formuna anlamlar yüklemiştir. Candan Dizdar Terwiel PTT'nin 150. yılı yarışmalı sergisinde mansiyon ödülü aldığı seramik çantaları ile çantanın sadece içine konulan bir obje olmadığını göstermiştir (Görsel 16). Kemal Tizgöl'ün yaşamında oluşan farklılıklar sonucunda seramik çanta formunu kullandığı bilinmektedir (Görsel 18). Burçak Bingöl, ünlü Dior markasına çanta tasarım yapmıştır. Türk çini sanatında kullanılan motiflerden yola çıkarak yaptığı tasarımlar sonucunda

²¹ <https://www.maineiberarts.org/at-the-gallery/past-exhibitions/244-meryl-ruth> Erişim tarihi: 30.10.2021

²² <https://ceramicartsnetwork.org/ican-membership/artist/Ruth-Meryl> Erişim tarihi: 30.10.2021

günümüz sanatına ismini yazdırmıştır (Görsel 15). Perihan Şan Aslan, doktora tezinde çalıştığı günlük nesnelere konusunu doktora sonrası çalışmalarında da devam ettirmiş, bu doğrultuda birçok nesnenin yanı sıra çanta formunu da kullanmıştır. Sanatçı var olan nesnelere basit bir biçimde dönüştürülerek kendine ait özel bir nesne statüsüne getirmekte ve bir aura kazandırarak sanat alanına dâhil etmektedir. (Görsel 19-20). Uluslararası düzeyde seramik çanta çalışan birçok seramik sanatçısı mevcuttur. Ancak makalede Agueda Zabisky, Gail Markiewicz, Julie Bartholomew, Meryl Ruth, Mariliyn Levine çanta formunu kullanarak çalışan uluslararası seramik sanatçıları ele alınmıştır. Bu sanatçıların tercihi çanta formuna farklı bakış açıları kazandırmalarından ileri gelmektedir. Gail Markiewicz'in seramik çanta formlarında parçalı ve basmalık dokular kullanmıştır. Sanatçı çantayı bir süs eşyası olarak görmüş ve birçok farklı renk ve şekilde çanta tasarlamıştır (Görsel 22). Meryl Ruth çanta formunu kullanarak çaydanlıklar yapmış ve çanta formuna yeni bir anlam yüklemiştir (Görsel 25). Agueda Zabisky çanta formundan yola çıkarak yaptığı birçok eseri bulunmaktadır. Seramik çantalardan duvara monte edilmiş saksılar, gazetelik, vazo, şişelik gibi çok farklı alanlar için oluşturduğu seramikleri ile çanta formuna yeni ve farklı anlamlar yüklemiştir (Görsel 21). Mariliyn Levine çanta formunu kullanarak yaptığı seramikleri ile gerçeğinden ayırt edilmeyecek heykel tarzında eserler vermiştir (Görsel 24). Julie Bartholomew günümüz kültüründe ayakkabı, çanta, şapka gibi kombin olarak kullanılan eşyaları seramiğe aktararak ölümsüzleştirmiştir (Görsel 23).

Sonuç olarak sanatçılar seramik malzeme ile çanta formunu kullanarak farklı tasarımlar yaptıkları görülmüştür. Burada yer alan sanatçıların her biri kendi kişisel bakış açıları doğrultusunda çanta formuna yeni anlamlar yüklemiştir. Sanatçı çanta formunu kullanarak içsel dünyasındaki hislerini seramik malzeme yardımıyla sanatseverlere aktarmış, aynı zamanda onun sadece taşıma amacı için yapılmadığını da görsel olarak belirtmiştir. Çanta formu çaydanlık, vazo, saksı, seramik heykel gibi işlevsel ya da dekor amaçlı yeni eserlerde kullanılmıştır. Bu değişimin sebebi sadece sanatçı ile sınırlı değil aynı zamanda malzemenin imkânları ve yaşanan ortamın beklentileri olarak sıralanabilir. Geçmiş zamanlardan günümüz kadar farklı malzeme, boyut gibi değişikliklere uğrayan çanta formları yıllar geçtikçe beklentilerin değişimi ile nostaljik nesnelere dönüşme olasılığı yüksektir. Çanta geçmişin ya da günümüzün birer tanığı olarak sanatçının duygu ve düşünceleriyle birlikte harmanlanarak gelecek nesillere aktarılacaktır.

Kaynakça

- Alp, K.Ö. (2009). *Orta Asya'dan Anadolu'ya Kültürel Sembollere Giriş*. Ankara: Eflatun Yayınları.
- Aslan, P.Ş. (2011). “Çağdaş Seramik Sanatında Gündelik Nesnelere”. 5. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu 16 Eylül- 2 Ekim, Eskişehir.
- Aydın, Ö. (2011). “Gazipaşa (Zili-Cicim-Sumak) Heybe, Torba ve Çuval Dokumaları”. *Arış Dergisi*. Sayı:6, S.20-27.
- Clark, J. (2012). *Handbags: The Making Of A Museum*. İtalya: Conti Tipocolor.
- Critchell, S. (2000). *Çantaların Tarihi*. Oxford: Oxford Üniversitesi Yayınları.
- Çorum, F. (2019). “Konya İl Merkezindeki Deri Çantaların İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Deniz, B. (1987). “Kozak Bergama Yöresi Halıları”. *Arış Dergisi*. Sayı:2 S 18-37
- De Waal, E. (2003). *20 th Century Ceramics*. London: Thames&Hudson Ltd.
- Eijk, F. V.(2004). *Bags*. Amsterdam: Pepin Press.
- Foster, V. (1982). *Çantalar ve Cüzdanlar*. Londra, İngiltere: BtBatsford, Ltd.
- Göler, M. E. (2016). *Anadolu'nun İlk Tapınağı: Göbekli Tepe*, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Johnson, A. (2002). *Handbags 1*. Baskı, Workman Publishing Company, Newyork.

- Karaman, G. (2015). *Cumhuriyet Dönemi Türk Seramik Sanatçıları ve Eserlerinden Örnekler* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü El Sanatları Anabilim Dalı Dekoratif Ürünler ve Çiçek Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Laçinkaya, A. (2019). “Kadın Çanta Tasarımı Ürünlerin Gösterge Bilimsel İncelenmesi”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir.
- Nyamache, T- Nyambura H. R. (2012). “El Çantaları Kültürü: Bir Evrim”. *Uluslararası Multidisipliner Yönetim Araştırmaları Dergisi*. Kenya, Nakuru.
- Özkan, Ş.Ç. (2017). “Çağdaş Sanatta Bir Üretim Yöntemi Olarak Seramik Malzemenin Tahribatının Araç Sallaştırılması”. *İdil Sanat Dergisi*. Cilt 6, Sayı 34, s.1819-1834.
- Roseann, E. (1999). *El Çantaları*. New York: Schiffer Yayıncıları.
- Sarnıç, K. Ö. (2016) “Seramik Malzemenin Taklit Aracı Olarak Kullanım Olanakları”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı:45, S.415-423 Akdeniz Üniversitesi
- Steele, V.-Borrelli, L. (1999). *Rizzoli International Publications*. New York: Inc.
- Wilcox, C. (1999). *Çantalar*. Londra: V & A Yayınları.
- Yorulmaz, S. (2018). “Türkiye’de Saraciye Sektöründeki Deri Çantaların Tasarım Ve Üretim Süreçlerinin Endüstriyel Tasarım Perspektifinden İncelenmesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstriyel Tasarım ve İnovasyon Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1:** <https://tekstilbilgi.net/wp-content/uploads/2017/05/en-eski-canta.jpg> (Erişim Tarihi: 09.03.2020)
- Görsel 2:** Johnson, A. (2002). *Handbags*. 1. Baskı. Newyork: Workman Publishing Company. s.19.
- Görsel 3-4-5:** Clark, Judith, (2012). *Handbags: The Making Of A Museum*, Conti Tipocolor, İtalya.
- Görsel 6-7:** Eijk, Femke Van (2004). *Bags*, Pepin Press, Amsterdam. s.128-129.
- Görsel 8:** Deniz, Bekir (1987). “Kozak Bergama Yöresi Halıları”. *Arış Dergisi*. Sayı: 2, s.29
- Görsel 9:** Eijk, Femke Van (2004). *Bags*. Amsterdam: Pepin Press. s.345.
- Görsel 10:** Johnson, Anna (2002). *Handbags*. 1. Baskı. Newyork: Workman Publishing Company. s.313.
- Görsel 11-12-13-14:** Eijk, Femke Van (2004). *Bags*. Amsterdam: Pepin Press. s.14-223-245-244.
- Görsel 15:** <https://www.busetirim.com.tr/tr/moda/tasarimcilar/dior-un-birlikte-calisti-gi-ilk-turk-burcak-bingol> (Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- Görsel 16-17:**
http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=3124 (Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- Görsel 18:** <https://www.galerisoyut.com.tr/kemal-tuzgol-2012/#basin-bulteni-tab> (Erişim Tarihi: 23.07.2020)
- Görsel 19:** http://perihansan.blogspot.com/2015/01/blog-post_3.html (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- Görsel 20:** <http://perihansan.blogspot.com/2013/10/kayip-bavul-serisi.html> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- Görsel 21:** <https://www.ateliedavila.com.br/bolsas-de-ceramica> (Erişim Tarihi: 29.03.2020)
- Görsel 22:** <https://www.artfulhome.com/artist/Gail-Markiewicz/8839> Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- Görsel 23:** <https://sabbia-gallery.com/artists/julie-bartholomew/#> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- Görsel 24:** <https://www.arteforeverybody.com/levine> (Erişim Tarihi: 05.06.2020)
- Görsel 25:** http://www.merylruth.com/index_files/serengetisatchel.html (Erişim Tarihi: 16.01.2020)

İnternet Kaynakça

- İnternet 1:** <http://www.harpersbazaar.com.tr/magazin/2011/08/24/amsterdam-canta-muzesi--tassen-museum> (Erişim Tarihi: 23.04.2020)
- İnternet 2:** <https://www.bizsiziz.com/sumerde-amerikada-gobekli-tepede-tasvir-edilen-tanrilarin-gizemli-el-cantasi/> (Erişim Tarihi:19.12.2019)
- İnternet 3:** <https://www.insider.com/how-handbags-have-changed-2019-1#handbags-have-been-depicted-since-ancient-times-1> (Erişim Tarihi: 23.04.2020)
- İnternet 4:** <https://www.penn.museum/sites/expedition/otzi-the-iceman> (Erişim Tarihi: 21.02.2021)
- İnternet 5:** <https://nation.com.pk/06-Apr-2018/history-of-bags-and-purses> (Erişim Tarihi: 11.03.2020)
- İnternet 6:** <http://megep.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 28.03.2021)
- İnternet 7:** <https://www.burcakbingol.com/about> (Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- İnternet 8:** <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/son-moda/dunyaca-unlu-marka-burcak-bingole-lady-dior-cantasini-tasarlatti/> (Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- İnternet 9.**
https://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=3124
(Erişim Tarihi: 30.10.2021)
- İnternet 10:** <https://tiyatrolar.com.tr/kemal-tizgol> (Erişim Tarihi: 30.10.2021)
- İnternet 11:** <https://www.galerisoyut.com.tr/kemal-tizgol-2012/#basin-bulteni-tab> (Erişim Tarihi: 23.07.2020)
- İnternet 12:** <https://www.artsurem.com/art/artist/perihan-san-aslan/55/> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- İnternet 13:** <https://www.aguedazabisky.com.br/sobre> (Erişim Tarihi: 24.10.2021)
- İnternet 14:** <https://www.ateliedavila.com.br/sobre> (Erişim Tarihi: 29.03.2020)
- İnternet 15:** <https://www.artfulhome.com/artist/Gail-Markiewicz/8839> (Erişim Tarihi: 29.10.2021)
- İnternet 16:** <http://www.artfestival.com/artists/gaimarkiewicz> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- İnternet 17:** <https://www.beavergalleries.com.au/artist/julie-bartholomew/> (Erişim Tarihi:27.10.2021)
- İnternet 18:** <https://sabbiagallery.com/artists/julie-bartholomew/> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- İnternet 19:** <https://themarksproject.org/marks/levine> (Erişim Tarihi: 27.10.2021)
- İnternet 20:** http://www.merylruth.com/index_files/serengetisatchel.html (Erişim Tarihi: 16.01.2020)
- İnternet 21:** <https://www.maineiberarts.org/at-the-gallery/past-exhibitions/244-meryl-ruth> (Erişim Tarihi: 30.10.2021)
- İnternet 22:** <https://ceramicartsnetwork.org/ican-membership/artist/Ruth-Meryl> (Erişim Tarihi: 30.10.2021)